

**SURXONDARYO VILOYATIDA ALLERGIK KASALLIKLAR UCHRASH
SIMIOTIKASI: TADQIQOT METODOLOGIYASI****Abdurazzokova Maftuna Mirzoraim qizi****Xolboev Norbek Aliniyozovich**Termiz iqtisodiyot va servis universiteti,
Tibbiyot fakulteti

Аннотация: Ушбу тадқиқот Сурхондарё вилоятида аллергия касалликларнинг тарқалишига таъсир этувчи омиллар, уларнинг клиник хусусиятлари ва хавф гуруҳларини аниқлашга қаратилган. Экологик ва иқлимий омилларни ҳисобга олган ҳолда, туманлардаги аҳолидан йиғилган маълумотлар асосида тизимли таҳлил ўтказилди.

Калит сўзлар: аллергия касалликлар, Сурхондарё вилояти, методология, клиник симптомлар, хавф омиллари.

Методология: Тадқиқотда эпидемиологик сўровлар, клиник кузатувлар ва лаборатория таҳлиллари каби турли илмий усуллардан фойдаланилди. Қуйидаги босқичлар амалга оширилди:

1. Сўровномалар орқали маълумот йиғиш: Респондентларнинг яшаш шароити, озиқ-овқат истеъмоли, оилавий анамнези ва экологик омиллар ўрганилди.
2. Клиник кузатувлар: Нафас олиш тизими ва тери ҳолатига оид махсус текширувлар ўтказилди.
3. Лаборатория таҳлиллари: Иммуноглобулин Е даражаси ва аллергияга сезувчанликни аниқлаш учун қон таҳлиллари амалга оширилди.
4. Статистик таҳлил: Маълумотларни умумлаштириш ва асосий хавф омилларини аниқлаш учун SPSS дастуридан фойдаланилди.

Натижалар: Тадқиқот натижаларига кўра, аллергия ринит ва бронхиал астма каби касалликлар кўп учрайди. Буларнинг асосий сабаблари сифатида қуруқ иқлим ва маҳаллий алергенлар қайд этилди. Ҳудуддаги аҳолининг 60% оилавий анамнезида аллергия касалликлар мавжудлиги аниқланди.

Хулоса: Сурхондарё вилоятида ўтказилган тадқиқот натижалари аллергия касалликларнинг кенг тарқалганлигини ва уларнинг асосий хавф омилларини аниқлашда муҳим аҳамиятга эга бўлди. Тадқиқот натижалари шуни кўрсатдики, аллергия ринит ва бронхиал астма ҳудуд аҳолиси ўртасида энг кўп учрайдиган касалликлар бўлиб, уларнинг тарқалиши ҳудуднинг ўзига хос иқлимий ва экологик шарт-шароитлари билан боғлиқ.

Аллергик ринит асосан қуруқ иқлим, ўзгача маҳаллий аллергенлар ва юқори даражадаги чанг-тўзон билан изоҳланса, бронхиал астма кўпроқ шаҳар ҳудудларида қайд этилди, бу эса саноат чиқиндилари ва атроф-муҳитнинг ифлосланиши билан боғлиқдир.

Бундан ташқари, тадқиқотда генетик омиллар муҳим роль ўйнаши тасдиқланди. Респондентларнинг 60% дан ортиғида оилавий анамнезида аллергик касалликлар мавжуд бўлиб, бу уларда аллергия аломатларининг оғирроқ кечишига сабаб бўлади.

Лаборатория натижалари юқори иммуноглобулин Е (IgE) даражалари ва маҳаллий аллергенларга сезувчанлик юқори эканлигини кўрсатди. Ушбу кўрсаткичлар аллергик касалликларнинг нафақат клиник ташхисини, балки уларнинг патогенезини чуқурроқ ўрганиш зарурлигини ҳам намоён қилади.

Тадқиқот натижаларига асосан ҳудудда аллергик касалликларнинг олдини олиш ва даволаш учун қуйидаги стратегик қадамларни тавсия этиш мумкин:

1. Аллергик касалликларни эрта ташхис қилиш учун махсус текширувларни жорий қилиш.
2. Экологик ҳолатни яхшилаш, чанг-тўзон ва саноат чиқиндиларини камайтиришга қаратилган чора-тадбирларни амалга ошириш.
3. Ҳудуд аҳолиси ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш ва аллергияга қарши профилактик дастурларни кучайтириш.
4. Тиббий хизматни такомиллаштириш ва аллерголог-мутахассислар сонини ошириш.